

INDEX CAPITUM LIBRI QUARTI

DE VOTO ASSUMENDI STATUM RELIGIONIS.

- CAP. I. *Utrum votum assumendi statum religiosum, bonum et validum sit.*
CAP. II. *Quomodo votum hoc obliget ad religionis ingressum.*
CAP. III. *An et quomodo religionis votum obliget ad perseverandum in religionem, professionem in ea emitendo.*
CAP. IV. *Ad quid obliget votum profectendi, seu perseverandi in religione.*
CAP. V. *Utrum simplex votum religionis dirimat sponsalia, et impediatur matrimonium vel usum ejus.*
CAP. VI. *Utrum hoc votum assumendi statum religiosum per propriam irritationem cessare seu extinguere possit.*
CAP. VII. *Quale religionis votum sit reservatum quoad dispensationem seu commutationem.*
CAP. VIII. *Utrum hoc votum quoad gradum arctioris religionis sit ita reservatum, ut nec ab Episcopo, nec ab alio Summo Pontifice inferiori dispensari seu commutari valeat.*
CAP. IX. *Quomodo commutatio voti religionis facienda sit.*

LIBER QUARTUS

DE VOTO

ASSUMENDI STATUM RELIGIONIS.

Quamvis hoc votum simplex sit, est enim mera promissio de futuro, quæ statum religiosum non constituit, sed ad illum ordinatur, nihilominus illius tractationem in hunc locum reservavimus, quia cum tale votum pro objecto habeat ipsum religiosum statum, oportuit prius de ipso statu notitiam aliquam præmittere, ac deinceps de illius promissione sermonem facere. Dicemus ergo prius de obligatione hujus voti, quatenus ex tali materia specialem aliquam proprietatem vel conditionem habet;

postea de modis quibus cessare possit hæc obligatio; nam cætera, quæ communia sunt, ex generali doctrina de voto sunt potius supponenda.

CAPUT I.

UTRUM VOTUM SUSCIPIENDI RELIGIOSUM STATUM BONUM ET VALIDUM SIT.

1. *Error dicentium non oportere homines se voto ligare ad religionis ingressum.*—Tractat

quæstionem hanc D. Thom. 2. 2, q. 189, artic. 2, ad 3, et Opusc. 17, cap. 11, 12 et 13, ubi refert quosdam suo tempore errasse, dicentes non oportere homines se voto ligare ad religionis ingressum, qui partim fundabantur in generali errore circa convenientiam seu honestatem cujuslibet voti; contra quem errorem satis in superioribus dictum est; partim nitebantur in speciali ratione et difficultate talis voti. Nam, cum status religiosus sit res valde ardua, non videtur laudabile illam promittere sine sufficienti fundamento, et probatione talis status; ideo enim in jure cautum est, ut ante professionem hujus status annus probationis præmittatur, ut infra videbimus. Et confirmatur, quia assumere religiosum statum, ex Christi institutione, non est res necessitatis, sed voluntatis, et fieri non debet absque speciali instinctu Spiritus Sancti, ut sumitur ex Urbano Papa, in cap. *Dua sunt*, 19, quæst. 2; ergo non licet homini necessitate astringi ad hunc statum assumendum, maxime cum de Spiritu Sancti vocatione certus esse non possit.

2. *Resolutio vera: votum religionis emitte-re est optimum, per se loquendo.*—Nihilominus dicendum est, per se loquendo, optimum esse votum religionis emitte-re. Conclusio est certa de fide, ut satis constat ex communi usu et consensu Ecclesie. Ratio autem manifesta est, quia materia talis voti non solum est honesta, sed etiam est ex melioribus et optimis bonis; ergo et votum ejus ex se optimum est. Et confirmatur, nam ingredi religionem est bonum; ergo ingredi ex voto, per se loquendo, est melius; supra enim ostensum est, opus ex voto factum, cæteris paribus, melius esse quam sine voto; ergo etiam votum ipsum de tali opere faciendo optimum est. Dices: melius est statim ingredi religionem, quam votum ingrediendi facere; nescit enim tarda molimina Spiritus Sancti gratia; ergo, pensatis omnibus, nunquam expedit religionem promittere. Respondetur, primum argumentum non probare hoc votum non esse bonum et optimum, sed ad summum probare non esse tam bonum, quam est ipsa actualis professio religionis. Deinde dicitur non posse moraliter fieri ut homo, statim ac deliberat de religionis ingressu, propositum illud sine ulla mora exequatur; sunt enim plura humana impedimenta, quæ aliquam moram requirunt, ut res adeo gravis convenienti modo executioni mandetur. Et ideo sicut propositum religionis, per se loquendo, tempore præcedit ingressum religionis, ita etiam, per se

loquendo, laudabile est propositum illud per votum firmare, ac Deo specialiter consecrare.

3. *Ut tale votum sit honestum et validum, necessaria est ætas capax peccati mortalis.*—Dico autem, per se loquendo, quia hic solum consideramus opus ipsum ex genere ac specie sua. Ad judicandum autem in particulari an expediatur, particulares circumstantias considerare necesse est. Et imprimis necessaria est major ætas, ut Cajetanus advertit in d. art. 2, in quo tamen aliud necessitatis est, aliud congruitatis; ut enim tale votum sit et honestum et validum, solum est necessaria ætas sufficiens ad habendum usum rationis, et deliberationem sufficientem ad peccandum mortaliter; hæc enim necessaria est, et sufficiens ad obligationem voti in genere, ut supra vidimus; ergo in rigore etiam ad hoc votum sufficit, sicut diximus etiam de voto castitatis, et aliis perpetuis, quia materię gravitas non sufficit ut major deliberatio ex necessitate requiratur, nec ex natura rei potest aliqua major ætas aut aliquis certus excessus ad hoc postulari. Quamvis autem tale votum in omni ætate usus rationis validum sit, si tamen fiat ante annos pubertatis, non est omnino firmum, nam irritari potest a parente, dummodo post completam dictam ætatem confirmatum non sit, juxta generalem doctrinam supra traditam de irritatione votorum. At vero loquendo de congruitate, ad hoc votum emitte-re conveniens est matura ætas, ideoque non est facile pueris consulendum, nam sicut facile persuadentur, ita etiam facile mutantur. Deinde etiam requiritur matura deliberatio, major quam ad alia vota, et alia humana negotia; quia perfecta vitæ mutatio, suaque et rerum omnium perfecta abnegatio res est gravissima, et magna consideratione digna. Quapropter examinanda imprimis est divina vocatio et inspiratio; deinde conditio personæ quoad habitum corporis, et alia hujus vitæ impedimenta pensanda sunt, ad judicandum an expediatur tale votum emitte-re. Unde generaliter concludit Cajetanus non esse laudabile alios inducere ad hoc votum emitte-re; quod ego intelligendum arbitror de inductione aut importuna, aut omnino antecedente ad alterius voluntatem, nam hæc solet multum minuire libertatem, cum tamen hujusmodi votum esse debeat omnino spontaneum, ne exponatur quis periculo aut violandi illud, aut ex tristitia et necessitate illud implendi. Si autem alius consilium postulet, et re sufficienter considerata judicetur, et statum reli-

gionis illi expedire, et periculum imminere mutandi propositum, nisi illud votum confirmet, recte potest ad tale votum emittendum induci, non precibus importunis, sed rationibus non humanis, sed divinis.

4. *Dubium est, an hæc forma vovendi (Si futurus sim religiosus, ero in tali religione) sit laudabilis et obliget.* — Dubitat autem specialiter Paludanus an hæc forma vovendi: *Si futurus sim religiosus, ero in tali religione*, laudabilis sit, et obligationem aliquam inducat, refertque aliquos dixisse tale votum invalidum esse, imo peccare qui illud facit, et qui illud consulit; quia ex una parte non inducit ad religionis statum, quia non est absoluta promissio ejus; aliunde vero retrahit hominem a perfectioribus religionibus, si fortasse statum illum assumere velit. Verumtamen hæc opinio improbabilis est, meritoque a Paludano rejicitur, quia illud est votum conditionatum de relicta: quid ergo impedit quominus validum sit? Non quidem quod sit conditionatum, ut per se notum est, alias omne votum conditionatum nullum esset; nec etiam quod sit de determinatione ad certam religionem, alias votum absolutum ejusdem religionis in particulari esset illicitum, quia impediret aditum ad perfectiores religiones. Respondet ergo Paludanus illud votum non impedire directe, vovendo, scilicet non ingredi talem religionem, sed solum indirecte et implicite, et ideo validum esse; sicut juramentum (inquit) non ingrediendi religionem, nullum est, quia directe repugnat majori bono, juramentum autem ducendi aliquam in uxorem validum est, quamvis indirecte et implicite etiam impediatur. Sed profecto in re morali non minus incommodum esset, si implicite impediret. Nego igitur ullo modo impedire, nam tale votum determinat obligationem voluntatis, saltem quoad specificationem ad talem religionem, respectu cujuscumque inferioris, seu laxioris, quod optimum est; non excludit tamen quin determinatio illa in meliorem commutari possit, et ideo nullum majus bonum impedit. Sicut etiam juramentum de contrahendo matrimonium cum aliqua non impedit quominus religionis status illi præferri possit, ut in c. 5 dicam. Est ergo bonum et validum illud votum, non tamen est proprie votum religionis, quia proprium religionis votum obligat, ut sic dicam, ad exercitium actus ingrediendi religionem; hoc vero, de quo agimus, solum obligat quoad specificationem, et ideo nec reservatum est, nec ad præ-

sentem disputationem spectat, neque aliquid habet speciale, sed per communia principia de voto regulatum est.

5. *Votum religionis semel emissum obligat ad sui observationem.* — Ex his ergo constat votum religionis semel emissum obligare ad sui observationem, id est, ad exequendum id quod voto promissum est. Hoc constat ex generali ratione voti, nam tale votum est sanctum et validum, ut ostensum est; ergo obligat quantum est ex se, est enim hic effectus inseparabilis et quasi formalis voti. Statim vero inquirenda occurrunt omnia, quæ de tali obligatione generatim disputata sunt, quorum primum ac præcipuum est, pro quo tempore obliget tale votum. In quo nihil fere speciale hic occurrit, sed dicendum est, si vovens intentione ac promissione sua designavit tempus, pro illo obligari; si autem absolute et indefinite promisit, per se obligari ad statim, per se ac moraliter loquendo; hæc enim est natura voti, ut ibi ostendi, quæ in hoc voto majori ratione locum habet, quia qui vovit Deo religiosum statum, totam vitam suam totumque vitæ tempus illi promisit, et ideo, eo ipso quod indebite differt executionem talis voti, tantum subtrahit ac detrahit de materia promissa. Hoc autem non obstat quominus ex justa causa differri possit executio talis voti, ut statim dicam.

6. *Quibus modis cessare vel auferri possit obligatio voti religionis.* — Rursus occurrit inquirendum, quibus modis cessare vel auferri possit hæc obligatio, etiamsi non impleatur. Ad quod imprimis dicendum est auferri posse per illos tres communes modos, qui sunt, irritatio, dispensatio et commutatio; de quibus ad finem hujus libri dicemus. Ex quibus primum generalis non est, sed tantum in quibusdam personis locum habet, in quo applicanda est hic generalis doctrina supra tradita, nam in hoc nullam habet specialitatem. Circa alios autem duos modos solum est observandum, hoc votum esse Summo Pontifici reservatum, et ideo applicanda hic esse omnia, quæ de talibus votis in superioribus dicta sunt, sive tale votum absolutum sit, sive conditionatum aut pœnale. Deinde dicendum est hanc obligationem nunquam auferri propter solam negligentiam aut voluntariam dilationem voventis; non enim debet ex sua culpa commodum reportare, nec potest sua voluntate obligationem deponere, quam voluntarie sumpsit. Itaque quamvis voverit religionem ingredi intra certum tempus, et illud transactum sit, non ces-

CAPUT II.

QUOMODO VOTUM HOC OBLIGET AD RELIGIONIS INGRESSUM.

sat obligatio, quia ille terminus positus est ad differendam, non ad extinguendam obligationem, nisi aliud constiterit de intentione voventis, quod rarissime, moraliterque vix contingit, quæ omnia in superioribus fusius tractata sunt. Ultimo dicendum est, ratione impedimenti posse hominem excusari ab obligatione hujus voti; hoc enim constat ex generali doctrina de voto, ex qua etiam habetur, si hoc impedimentum sit perpetuum, excusare simpliciter; si vero sit temporale, excusare ad tempus, ita ut regula generalis sit, tamdiu excusare, quamdiu durat. Quapropter, si impedimentum perpetuum jam aderat quando votum emissum fuit, fecit ut votum esset nullum, quia fuit de materia moraliter impossibili, et non accepta Deo. Si tamen impedimentum solum fuit temporale, votum quidem validum fuit, habet tamen quasi suspensam obligationem, donec impedimentum auferatur; quando autem tale impedimentum sufficiens sit, prudenti arbitrio relinquendum est.

7. *Ad differendam executionem hujus voti, sufficit non solum impedimentum positivum, sed etiam negativum, seu causa rationalis.* — Est autem hoc loco observandum, ad differendam executionem hujus voti, non solum sufficere impedimentum, ut sic dicam, positivum, sed etiam negativum, seu rationabilem causam, quæ ex illo solet oriri; hujusmodi censeo esse causam differendi votum, quæ ex tenera ætate sumi solet, ut per augmentum corporis et virium ejus homo idoneus credatur ad onus religionis sustinendum. Similis causa est, quæ interdum sumitur ex defectu scientiæ; nam si quis differat implere hoc votum, ut prius comparare possit doctrinam religioni utilem, quam intra religionem ipsam posse consequi non sperat, non est reus voti iudicandus. In hujusmodi autem causis ac dilationibus imprimis bona fide procedendum est, ut non ipsa dilatio, sed vera utilitas religionis, et propria etiam rationabiliter intendatur. Deinde cavenda sunt pericula, ne vel occasione dilationis ita implicetur homo secularibus rebus, ut postea omnino non possit religionem ingredi; vel etiam ne illo tempore tot peccata multiplicentur, ut illud detrimentum majoris sit æstimationis, quam omnis alia utilitas, quæ ex studiorum profectu, vel alia simili occasione sperari potest. In qua re arbitrium viri prudentis multum valere potest, et regulariter necessarium est. Videatur Sylvester, verb. *Votum*, 2, q. 3; Cordub., in Summa Hispan.

1. *Conclusio: votum hoc obligat ad procurandum religionis ingressum, et antequam homo recipiatur, nullam aliam inducit obligationem.* — Ratio dubitandi est, quia nemo obligatur ad id quod non est in sua potestate; sed ingredi religionem non est in potestate hominis, pendet enim a voluntate eorum a quibus admitti debet; ergo. Dicendum imprimis est obligare hoc votum ad procurandum religionis habitum seu ingressum, et antequam homo recipiatur, nullam aliam inducere obligationem. Prior pars manifesta est, quia hoc votum inducit obligationem ad id quod per illud promittitur, ut superiori capite ostensum est; promittitur autem assumptio religiosi status, quæ a petitione ejus, qui futurus est religiosus, inchoanda est; ergo ad hanc primo ac per se obligat hoc votum. Confirmatur ex secunda ratione dubitandi proposita; nam hoc votum obligat saltem ad id quod fieri potest ex parte voventis, ut talem statum assumat; sed petere et procurare illum, maxime est in potestate ejus; ergo ad hoc obligat.

2. *Probaturs secunda pars.* — Addidi vero secundam partem assertionis propter quosdam asserentes, qui religionem vovet, eo ipso obligari ad castitatem servandam, quia religio castitatem includit, et ideo qui religionem vovit, castitatem vovere censetur. Imo addunt aliqui etiam obligari ad alia onera religionis, si cum mora culpabili per illum stet, quominus religionem ingrediatur. Sed utrumque falsum est; nam, licet professio ipsa religionis includat castitatis votum, tamen qui solum vovit religionem ingredi aut profiteri, nondum castitatem vovit, neque ad hoc se intendit obligare in seculo manens; et ideo, licet ante ingressum contra castitatem peccet, sacrilegium contra votum non committit, quæ est communis sententia, ut statim referemus. Et eadem ratione a fortiori non obligatur ad paupertatem, neque ad alia onera religionis, quamdiu in seculo manet, sive licite in eo statu duret propter legitimam excusationem, vel dilationem, quod certissimum est; sive etiam illicite, et transgrediendo votum, propter rationem factam, quia ille non vovit paupertatem, vel alia onera, sed statum cui illa